

رهبر انقلاب در دیدار جمعی از مبلغان در آستانه محرم با مطالبه حمله به مبانی فکری غرب نکات مهمی فرمودند

پیام موثر با نوآوری در فرم و محتوا

همین صفحه

روزنامه خبری، تحلیلی، فشنگاهی صبح ایران
صدای نخبگان، نگاه جوانان

۶ صفحه
۵۰۰۰ تومان

فصل جدید راه و موضوع:
روایت اساتید بزرگ

شماره مسلسل ۴۶۴۹
پنجمین ۲۲ تیر ۱۴۰۲
۲۴ دیماه ۱۴۴۴
۱۳ جوزی ۲۰۲۲
۳۱۱۰۰

گزارش ویژه «فرهیختگان»: ماجرای ۲ دیدار نماینده ویژه کاخ سفید در امور ایران با یک استاد معروف ایرانی

رابطت مالی در دبی دنبال چه بود

صفحه ۷

www.Fdn.ir | Tehran, Iran | Vol.15 | No. 3911 | 16 Pages

بیانیه مشترک روسیه و کشورهای عربی علیه تمامیت ارضی ایران با واکنش داخلی مواجه شد، کسی در تهران نباید از منافع ملی عبور کند

خطای محاسباتی مسکو

یادداشت دکتر ولایتی: این موضع روس ها از سر سادگی است

حامی کیا، مهرجویی، ملاقلی پور و... چه تصویری از زن ایرانی ساخته اند؟

عبور از کلیشه زن منفعل در سینمای انقلاب

۱۳، ۱۲

با وجود ۲ برابر شدن صادرات در ۲ سال اخیر

ایران شصت و یکمین صادرکننده به آفریقا است

۸

در پانزدهمین جلسه خانه گفت و گوی دانشگاه آزاد مطرح شد

تقویت حجاب و عفاف فقط نوشتن قانون نیست

۸، ۶

« یادداشت - ۱ » « یادداشت - ۲ » « رهبری »

مبلغان و ساحت اندیشه

امروز رهبر انقلاب در سخنرانی در جمع مبلغان و طلاب حوزه علمیه طرح بحثی را بیان کردند که کار تبلیغ نیاز به شناخت صحنه دارد. این نکته به نظر دارای اهمیت وسیعی است، به این جهت که مساله بیش از واکنش و پاسخی درباره یک شبهه است و سوره‌ها در ساحت گفتگمانی و بافت خود معنی پیدا می‌کنند. یکی از مواردی که در سال‌های اخیر به شدت ملموس است، جدل‌های مجازی در ساخت زبانی است اما درحقیقت این جدل‌ها یک لایه کم عمق هستند و به نظر نمی‌رسد برآیند خاصی را برای دنبال کنندگان به همراه داشته باشد و بیش از اینکه کمک کننده باشد در پازل ابتدایی که در اشکال مختلف در حال رقم خوردن است قرار می‌گیرد.

افراد و گروه‌هایی که علیه انقلاب ۵۷ و اسلام سیاسی فعالیت می‌کنند، صرفاً نباید خنثی فهمیده شوند. تک‌تک نخله‌های مختلف از درون گفتگمانی به صورت خودخواسته یا ناخواسته بحث می‌کنند و این تمایز حائز اهمیت است و می‌تواند باعث فاجع باور و رد از ساحت مجازی زندگی به ساحت اندیشه و گفتگمانی باشد. یعنی وقتی شما مشاهده می‌کنید که گروهی علیه مساله عدالت و آزادی بحث می‌کنند، قطعاً در لایه‌های پنهان در حال دفاع از یک تفکر خاص و یا بحثی خاصی هستند. در این هنگام قطعاً مساله بسیار با بحث‌هایی که بدون در نظر گرفتن پس زمینه گفتگمانی است فرق دارد.

آنچه اهمیت ویژه‌ای دارد شناخت همین پس زمینه‌های گفتگمانی در کنار شناخت موقعیتی که در آن زیست روزمره صورت می‌گیرد یعنی قبل از آنکه به عرصه عمل و فعالیت‌های عملی و فکر کاری ختم شود، نیازمند دقت نظری درباره بافت و موقعیت فعلی کشور و عالم و جهان بیانی افراد جامعه بوده و هستی شناختی و شناخت جهان‌های اجتماعی اولویت ورود به بحث است.

برای ورود به بحث لازم است به نکته‌ای دقت کنیم. وقتی از شناخت صحنه صحبت می‌کنیم یعنی درک عوالم مدرن و شناسایی سوره مدرن، آیت‌الله جوادی آملی در دهه ۹۰ در هنگام درس تفسیر قرآن خود بحثی را پیرامون شیعه امام زمانی طرح کرده‌اند که در آن منظور از شیعه امام زمانی را اینگونه بیان کرده‌اند؛ شیعه‌ای که کانت و هایدگر متوجه است. این تبیین از شیعه در جمع طلاب و شاگردان ناظر به همان شناخت صحنه است. به تعبیری تبلیغ و تلاش برای ورود به این ساحت باید با خود آگاهی به سوره مدرن و تحولات عوالم مدرن همراه باشد تا بتوانند در صحنه سیاسی اجتماعی و فرهنگی بحث گفتگمانی را ترویج دهند تا از سطح‌های نازل زبانی عبور کنند.

اما این صحنه جدید دارای چه ویژگی‌هایی است؟ جهان در سیطره کامل نیهیلیسم به سر می‌برد و نیهیلیسم صرفاً یک موقعیت بد یا دلهره‌آور مقطعی نیست بلکه وضعیتی پیچیده است که جهان را دچار بی معنایی کرده است که در پس این بی معنایی، سبک زندگی‌های خاصی با باورهای گوناگون رواج پیدا کرده که دقت درصورت این مساله و شناخت صحنه اهمیت ویژه‌ای دارد. هنگامی که شما در ساحت نیهیلیسم دارای کنش هستید قطعاً با وضعیتی بیرون از آن یکسان نیست، در نتیجه صحنه را باید شفاف‌تر کرد تا هنگام کنش و واکنش دقیقاً متوجه غایت بحث شوند. نیهیلیسم یک وضعیت به شدت خاص است که زندگی در سیطره آن در مقابله با عوالم دینی و هرگونه سیطره متافیزیکی و ترنس فیزیکی و الهیاتی است و این دقیقاً همان صحنه‌ای است که برای کنش باید درک شود و بعد از درک این صحنه کنش و واکنش صورت بگیرد.

برای کمک به تبیین در صحنه جدید می‌توان از تجربه انقلاب ۵۷ و مساله ظهور پر سرعت مدرنیسم در عصر پهلوی استفاده کرد و این تالیقی که مردم در انقلاب ۵۷ را ابتدا با اسلام سیاسی و کنش سیاسی آنها بوده‌اند غلط است. متفکران و کنشگران آن عصر با شناخت صحنه عصر خودشان که برگرفته از نگاه فلسفی و الهیاتی بوده توانسته‌اند برای خروج مردم از مدرنیسم آمرا نه بدیلی در نظر بگیرند تا اسلام سیاسی به عنوان پناهگاهی شکل بگیرد و دوگانه‌های مثل لیبرالیسم و مارکسیسم هم نتوانسته‌اند در آن مقطع به اندازه اسلام اجتماعی و سیاسی صاحب نفوذ شوند.

امروز هم حوزه و طلاب و مبلغان باید قبل از هر کنش و واکنشی با آشنایی از صحنه جدید ورود پیدا کنند. در این وضعیت است که ساخت گفتگمانی از نوعی مجازی زندگی وارد ساحت اندیشه‌ای می‌شود که در تربیت سیاسی و عمق دهی به مسائل کمک می‌کند و در این شرایط است که می‌توان تهاجمی‌تر از منظر فکری ورود کرد و این مواجهه حقیقی باعث خواهد شد حوزه و طلاب با درک بهتری از سنت خود رویارویی دقیق‌تر با صحنه جدید داشته باشند و در عین حال که مجدداً باید سنت را بازخوانی کنند، از جهتی دیگر عاملی برای کنش تهاجمی خواهد بود؛ چرا که کنش تهاجمی نیازمند دقت وسیعی است از آنچه رقم خورده و آنچه رقم خواهد خورد. به این منظور نیازمند است مجدداً حوزه علمیه و مبلغان برای ورود به بحث‌های جدی‌تر باآزاد فکری را رقم بزنند.

۴ ویژگی تبلیغ در محرم

سهیلا عباس پور
خبرنگار اندیشه

امر تبلیغ در عرصه دین با حساسیت و ظرافت‌های خاصی همراه است که نه تنها به تقویت و نهادینه شدن آموزه‌های دینی می‌انجامد، چنانچه با مقتضیات بنیادین روش‌سند پیش نرود، نتیجه عکس نیز در خواهد داشت. مبلغان دینی بنا بر مناسبت‌های مختلف غالباً با طیف گسترده‌ای از مخاطبان روبه‌رو هستند که امروزه در دنیای بدون مرز ارتباطات، در کوتاه‌ترین زمان ممکن به انبوهی از اطلاعات دسترسی می‌یابند و امر آگاهی ولو از جنس دینی در بزوت انتقال سریع اطلاعات و شبکه‌های مجازی حتی تا دورترین نقاط هر لحظه دستخوش دگرگونی است. دفاع از اصول و کلیت نظام به‌عنوان یک اصل مهم و نمایانند جایگاه مردم و ملت در همراهی و همیاری با نظام اسلامی که همواره آماج عرصه‌های وسیع تبلیغاتی دشمن با بیشترین ابزار و حجت از پیام و محتوا است، تبلیغ در شرایط کنونی را در سطحی گسترده و با کاربزه خاص الزامی می‌کند. ایام محرم و صفر مهم‌ترین برهه تبلیغ دینی در کشور و فرصتی برای اصلاح برخی مناسبات و زمینه‌های فرهنگی است که چند ویژگی خاص آن را از سایر مناسبت‌های دینی متمایز می‌کند: ۱- عزاداری‌های حسینی فراگیرترین شرکت کننده و مخاطب از هر طیف و عقیده با هر مقطع سنی را دارد که منحصر به درون کشور نیستند و صرف نظر از تفاوت در اعتقادات و ظواهر، حضورشان در مراسم مختلف عزاداری از جنس ارادت و احترامی دیرینه به اهل بیت علیهم السلام است و با نظم و شوری خودجوش در روزه‌های خانگی، حسینی‌ها و تکایای محلی تا محافل بزرگ‌تر سوگواری به عزاداری می‌پردازند. ۲- مسائل و بحران‌های مهم در برهه‌های مختلف سیاسی و اجتماعی کشور با دهه محرم چنان گره خورده است که اغلب به محوری برای بازتولید کنش‌های فردی و جمعی در مقاطع بعدی و نقطه عطفی مساله‌ساز تبدیل شده است و ثابت کرده در جهت کاهش یا افزایش سرمایه اجتماعی کشور به شدت قابلیت بهره‌برداری دارد. ۳- گزاره‌های محتوایی که از سوی مبلغان مطرح و اثرگذار در این مدت از منابر و تربیون‌های رسمی ارائه می‌شود، مبنایی برای تحلیل‌های مختلف درست و دشمن و نیز مرجمی برای تولید مکتوب‌های استیکاری را هموارتر می‌کند. افراد، گروه‌ها و نهادهای فعال در عرصه فرهنگی کشور خواهد بود. ۴- با توجه به اینکه رشد پرشتاب فردگرایی از رهگذار توسعه افسارگسیخته و گسترش عرصه‌های نمود و تحرک فردی در جامعه امروزی که بسیاری از کارکردهای اجتماعی مثبت را که در پیوند با مراجع اقتدار دیرینه شکل می‌گرفت، کم‌تر و بی جلوه ساخته است، بازگشت به مناسک و شعائر جمعی به هر مناسبتی که تقویت کننده روح جمعی و تعاون است راهکاری اثربخش در جهت حذف تمینات فردی و تمایزات خرده فرهنگی خواهد بود که هر چه بیشتر و باشکوه‌تر برگزار شود، منشأ همدلی بیشتر توده‌ها خواهد بود.

با توجه به شرایط کنونی در جهان و عرصه روابط بین الملل که همواره از انگاره‌های دو جبهه شرق و غرب متأثر می‌شود و سایر کشورهایی را که در این سده تبندی به‌عنوان تابعی از نتایج تحمیلی سیاست‌های این دو جبهه با حذف تاریخ در وضعیت انفعال و شکست نشان می‌دهند و دو جبهه حق و باطل را از هم متمایز می‌کند، نمایانند روش‌ها و سیاست‌های دیگران در عرصه بین المللی، فهم برنامه‌ها و داشته‌های استیکاری را هموارتر می‌کند. فهم این مناسبات و سواد مخاطب‌شناسی و توجه به آموزه‌های روانشناسی مخاطب، اقتضای تبلیغی موثر و مفید خواهد بود که ضمن لحاظ کردن گوناگونی مخاطبان و ذائقه آنها در نسبت‌شان با حاکمیت دینی در منظومه‌ای کلان، بتوانند ضمن پرهیز از کلیشه‌ها و با گزینش شبکه‌ای از پیام‌ها و مفاهیم و انتخاب سوره‌هایی از متن واقعیت جامعه و زیست سپهر افراد، بر کارکرد اقتضای خود بدون کمترین عدول از اصول و مبانی دینی بیفزایند و در گنه خود علاوه بر تبیین بحث استحال فرهنگی در سایه تبلیغات فراوان خارجی و وضعیت موجود که تقویت همبستگی و همدلی در جامعه متکثر کنونی که عقلانیت مخاطب پیش‌تر از سوی رسانه‌های خرد دارای مرجعیت متأثر شده و اکنون بیشتر زمینه‌های استلائی متقن و مجمل را برمی‌تابد، راه را بر طرح امیدو سازنده باز کند که شور حسینی آن را می‌آفریند. پیام‌هایی که از رویدادی این گونه زاینده سرچشمه می‌گیرند باید بتوانند در بازنامه‌ی رسانه‌ای مداوم مصرف و بازخوانی داشته باشند و نه تنها در عرصه فردی و ذهنیت‌های منفرد منشأ اثر شوند، بلکه بتوانند ذهنیت اجتماع و عقل جمعی را در رابطه‌ای موثرتر و تعاملی‌تر با ساختارهای کلان حاکمیت همراه سازند. بدیهی است که سامانه‌های مبلغان با توجه به ویژگی‌های بومی مناطق مختلف کشور و داشتن برنامه‌های تبلیغاتی با اصول صحیح منطبق بر استانداردهای فرهنگ در برآیند دو نیروی تاریخی گذشته و آینده امری دشوار است و نیازمند بازنگری در ابزارهای تبلیغ و حفظ جنبه‌های کارکردی تبلیغ سنتی خواهد بود که همزمان با کاستن از بار بدعت‌ها، خرافات و باورهای عرفی نادرست، غنای ذاتی گوهر دین و هویت دینی را پررنگ‌تر کند. موارد ذکرشده جامعه مبلغان زن نیز را هم شامل می‌شود اگرچه عرصه تبلیغ آنها محدودتر است و اغلب کمتر به محافل رسمی دعوت می‌شوند تا مخاطب قرار گیرند، اما در مواجهه با نیمی از جامعه که زنان هستند و نقش عمده‌ای در تحولات اجتماعی دارند، امر تبلیغ زنانه بنا بر سرشت خود، اقتضات بیشتری پیش‌رو دارد که با جدی گرفته شدن از سوی سویولیان امر می‌تواند نتایج فرهنگی موثری به‌ویژه در استحکام و تکریم بنیان خانواده و کاستن از بار آسیب‌های فرهنگی از رهگذار انتقال معارف اصیل و تأکید بر الزامات امر و نهی صحیح در جامعه را در پی داشته باشد.

پیام موثر با نوآوری در فرم و محتوا

رهبر معظم انقلاب اسلامی صبح دیروز در دیدار فضلا، طلاب و مبلغان حوزه‌های علمیه، تبلیغ دین و اهداف دینی را مهم‌ترین وظیفه حوزه‌ها خواندند و با اشاره به لوازم تبلیغ موثر و به‌روز یعنی «شناخت مخاطب، شناخت آرایش حقیقی صحنه تبلیغات جهانی برای داشتن موضع تهاجمی و برخورداری از روحیه جهادی» تأکید کردند: «نسل نوجوان و جوان در مقام صاحبان و سازندگان آینده کشور، باید مرکز توجه تبلیغات خلاقانه و منکی بر شیوه‌ها و ابزارهای نوین باشد.»

حضرت آیت‌الله‌خامنه‌ای در این دیدار کدهر آستانه‌ها محرم‌تاج‌مشایخ کشور به فعالیت‌های تبلیغاتی منکی بر تحقیق را بسیار بیشتر از فعالیت‌های کنونی دانست و با استناد به آیات متعدد قرآن مجید درباره تبلیغ و ایجاب و طریف آن، گفتند: «دین خدا در سطح توده‌های مردم جز با تبلیغ صحیح تحقق نمی‌یابد.» ایشان با اشاره به اهمیت سنت دیرینه تبلیغ در حوزه‌های علمیه و در سیره علمای بزرگ افزودند: «اولویت تبلیغ در میان وظایف حوزه‌ها، پس از تشکیل جمهوری اسلامی مضاعف شده؛ چرا که برپایی نظامی سیاسی منکی بر دین، دشمنی مستکبران با اسلام را افزایش داده است.»

رهبر انقلاب ایمان مردم را پایه قوام نظام اسلامی خواندند و گفتند: «حفظ نظام و در واقع حفظ ایمان مردم واجب و اجابت است، ضمن اینکه تبلیغ در سطح کنونی با انواع و اقسام شیوه‌های منکی بر علم و گسترش ابزارها از جمله اینترنت و هوش مصنوعی (به‌عنوان نمادی از مرحله‌های اینترنت) توسعه‌فراوان یافته، بنابراین عقل هم حکم می‌کند در مقابل شمشیرهای خون‌ریز تبلیغات دشمنان، تبلیغ را اولویت اول بدانیم.»

حضرت آیت‌الله‌خامنه‌ای علاوه بر گسترش سخت‌افزاری تبلیغات در غرب، پیشرفت در شیوه‌های باورپذیر کردن پیام را از جمله واقعیات امروز خواندند و افزودند: «غربی‌ها با استفاده از علوم مختلف از جمله روانشناسی، پیام‌های صددرصد دروغ را به‌عنوان حرف درست، در ذهن مخاطبان جامی اندازند.» ایشان شهسدار دادند: «اگر ما در مقابل تحولات نوبه نو در موضوع تبلیغ، غفلت و سستی کنیم، دچار استحاله فرهنگی می‌شویم و مانند غرب گرفتار قبح‌زدایی قدم‌قدم از گناهان بزرگ خواهیم شد که جبران آن به‌آسانی ممکن نیست، همچنان که امام مکرر می‌گفت اگر اسلام در ایران سیلی بخورد تا سال‌های سال اثرش باقی خواهد بود.»

رهبر انقلاب پس از تبیین اهمیت مضاعف و اولویت موضوع تبلیغ، در بخش دوم سخنان‌شان در دیدار اساتید، فضلا، طلاب و مبلغان، به بیان نکات و لوازم کاربردی تبلیغ پرداختند. حضرت آیت‌الله‌خامنه‌ای شناخت مخاطب را در هرگونه تبلیغ کاملاً ضروری خواندند و با اشاره به افزایش سطح آگاهی‌های عموم مردم از جمله نوجوانان و جوانان گفتند: «تبلیغ بدون توجه به سطح فکری و نیازهای مخاطب بی‌اثر خواهد بود.» ایشان کاهش تأثیر حرف و آموزش مستقیم و غیرمستقیم پدران و مادران به فرزندانشان را یک آفت واقعی دانستند و گفتند: «متأسفانه در آشفته‌بازار انبوه صداهای مختلف در فضای مجازی و تکثر رسانه‌ای، صدای انتقال معارف سنتی و خانوادگی در انزوا قرار گرفته است.»

رهبر انقلاب معنای لسان قوم در قرآن را ضرورت توجه به ترکیب فکری و ذهنی مخاطب خواندند و گفتند: «اگر مواد و شیوه تبلیغ مناسب با سطح نیاز مخاطبان نباشد، مبلغ ناموفق خواهد بود.»

نیاز نکته کاربردی که حضرت آیت‌الله‌خامنه‌ای در موضوع تبلیغ به آن اشاره کردند، ضرورت پرهیز از موضع صرفاً دفاعی و ضرورت تهاجم به مبانی فکری جبهه مقابل بود. ایشان برای این کار، شناخت پشت‌صحنه فعالیت‌های جاری در فضای مجازی و غیرمجازی را لازم دانستند و گفتند: «باید دقت